

“Η επιβολή διακοπής της λειτουργίας της Θεολογικής Σχολής Χάλκης υπήρξε μία ζοφερή σελίδα στην ιστορία της Εκκλησίας και της θεολογίας”

[Πατριαρχία](#) / [Οικουμενικό Πατριαρχείο](#)

Οικουμενικός Πατριάρχης: Η επιβολή διακοπής της λειτουργίας της Θεολογικής Σχολής Χάλκης υπήρξε μία ζοφερή σελίδα στην ιστορία της Εκκλησίας και της θεολογίας - Επισήμανε σε ομιλία του με αφορμή την πανήγυρη της Ι.Μονής Αγίας Τριάδος, όπου στεγάζεται η Σχολή

Στην προσφορά της Ιεράς Θεολογικής Σχολής της Χάλκης στην Εκκλησία και τα θεολογικά γράμματα, αλλά και στην άδικη διακοπή λειτουργίας της, πριν από μισό αιώνα, αναφέρθηκε ο Παναγιώτατος Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος, σε ομιλία του σήμερα, **Παρασκευή, 5 Φεβρουαρίου 2021, στην Αίθουσα Τελετών της Σχολής**, επί τη μνήμη του Ιερού Φωτίου, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως και ανιδρυτού της Μονής Αγίας Τριάδος Χάλκης, όπου και

στεγάζεται το ιστορικό θεολογικό εκπαιδευτήριο. Να σημειωθεί ότι η εορτή πραγματοποιήθηκε μία ημέρα νωρίτερα, καθώς το Σαββατοκύριακο ισχύουν περιορισμοί στις μετακινήσεις, στο πλαίσιο της προστασίας από το κορωνοϊό.

Νωρίτερα, ο Παναγιώτατος χοροστάτησε στη Θεία Λειτουργία που τελέστηκε στο περικαλλές Καθολικό της Ι.Μονής, κατά την οποία εκκλησιάστηκαν οι Σεβ. Αρχιερείς Γέρων Δέρκων κ. Απόστολος, Πρόεδρος της Εφορείας της Ι.Μονής, Γέρων Πριγκηποννήσων κ. Δημήτριος, Ανθηδώνος κ. Νεκτάριος, Επίτροπος του Παναγίου Τάφου στην Πόλη, Σηλυβρίας κ. Μάξιμος, μέλος της Εφορείας της Ι. Μονής, κληρικοί και μοναχοί, καθώς και πιστοί από την Πόλη και τα Πριγκηπόννησα. Μετά την απόλυση ο Παναγιώτατος τέλεσε Τρισάγιο υπέρ αναπαύσεως της ψυχής του αιμνήστου Μητροπολίτου Σταυρουπόλεως κυρού Μαξίμου, τελευταίου Σχολάρχη της Ι.Θεολογικής Σχολής, από τον θάνατο του οποίου συμπληρώθηκαν φέτος 30 χρόνια.

Στην ομιλία του ο Οικουμενικός Πατριάρχης υπενθύμισε ότι ο προκάτοχός του, Πατριάρχης Γερμανός Δ', ίδρυσε τη Σχολή, το 1844, στους χώρους της Χαλκίτιδος Ιεράς Μονής Αγίας Τριάδος, στην κορυφή του Λόφου της Ελπίδος.

“Εἰς τὰ 127 ἔτη λειτουργίας της καὶ τὰς τέσσαρας περιόδους θεσμικῆς οργανώσεώς της, ἡ Σχολὴ εὐχαρίσατο εἰς τὴν Ἐκκλησίαν περὶ τοὺς χιλίους ἀποφοίτους, φορεῖς τοῦ «πνεύματος καὶ τοῦ ἠθους τῆς Χάλκης», με κύριον χαρακτηριστικὸν τὴν ἀκλόνητον πιστότητα εἰς τὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸ ἀδιάπτωτον ενδιαφέρον διὰ τὸν ἄνθρωπον, «ὕπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανε» (Ρωμ. ιδ', 15).

Πρότυπον θεολογικῆς ἐργασίας ἦσαν διὰ τοὺς Χαλκίτας οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, με ἐπικεφαλὴς τοὺς Τρεῖς Ἱεράρχας καὶ τὸν Μέγαν Φώτιον, οἱ οἱοὶ μας ἐνέπνεον καὶ μας ἐνίσχυνον. Οἱ προσφάτως εορτασθέντες Τρεῖς μέγιστοι οἰκουμενικοὶ διδάσκαλοι ἐμελέτησαν, ἠγάπησαν καὶ ἐκαλλιέργησαν τὰ ἐλληνικὰ γράμματα καὶ ἐχρησιμοποίησαν τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν καὶ τὴν φιλοσοφίαν διὰ νὰ διατυπώσουν τὴν ὀρθόδοξον πίστιν εἰς τὸν Τριαδικὸν Θεὸν καὶ εἰς τὴν πανσωστικὴν ἐνσαρκον Θεῖαν Οἰκονομίαν, δημιουργήσαντες οὕτω τὸ «θαύμα» τοῦ «ἐκχριστιανισμένου» ἢ «βαπτισμένου Ἑλληνισμοῦ», διὰ τοῦ οὐοοῦ ἀνεδείχθησαν, με μοναδικὸν τρόπον, αἱ οἰκουμενικαὶ διαστάσεις τῶν δύο αὐτῶν πνευματικῶν μεγεθῶν. Οἱ Πατέρες ἐγνώριζαν ἀρίστα τὴν Ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν, τὰς δυνατότητας καὶ τὰ ὀριά της, διὸ καὶ ἡ χρῆσις αὐτῆς ἀπέβη πολλαπλῶς ωφέλιμος διὰ τὸν θεολογικὸν στοχασμόν. Ἐνθυμούμεθα, εἰς τὸ σημεῖον αὐτό, καὶ τὸν μακαριστὸν πατέρα Γεώργιον Φλωρόφσκυ, ὁ οἱοῦς ἀνεφέρθη εἰς τὴν «ολοκλήρωσιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ μέσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν». Ἐθαυμάζαμεν καὶ τὸν πολυῖστορα καὶ βαθυστόχαστον Μέγαν Φώτιον, αὐτὴν τὴν «γίγαντιαίαν μορφήν τῆς ἱστορίας τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων», τὸν δυναμικὸν ἐκκλησιαστικὸν ἄνδρα, τὸν υπερασπιστὴν τῶν δικαίων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, τὸν ἀνυποχώρητον πρόμαχον τῆς Οἰθοδοξίας καὶ ἀκραιφνὴ κήρυκα τῆς ἀληθείας. Ο ἡαλκέντερος Πατριάρχης Φώτιος ἔδωκε τὴν ἐκκλησιαστικὴν αὐτοῦ μαρτυρίαν με ἐνθεον ζήλον, με σθένος καὶ ἀποφασιστικότητα. Ο Θεός εὐλόγησε τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ ἔργα του, τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλην Σύνοδον τοῦ 879/80, ἡ οἱοῖα παραμένει εἰς τὴν συνείδησιν τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἡ Η' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, πρότυπον ἐκκλησιολογικῆς καὶ κανονικῆς αὐτοσυνειδησίας καὶ συνοδικῆς ἐργασίας.”

Στη συνέχεια της ομιλίας του, τόνισε:

“Αυτήν την τιμαλφή παρακαταθήκην παρελάβομεν ημεῖς οἱ Χαλκῖται, αὐτὰς τὰς πνευματικὰς ἀξίας διασώζομεν, ἐν ἐπιγνώσει ὅτι ἡ ἐμμογή εἰς αὐτὰς δὲν εἶναι ἀπλὴ ἐνασχόλησις με τὸ παρελθόν, ἀλλὰ παρουσία καὶ πραγματικότης ζῶσα καὶ ζωοποιός ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ὡς Ἐκκλησία. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι «τὸ θαῦμα τῆς καινοποιήσεως τῶν πάντων ἐν Χριστῷ», εἶναι «κοινότης ζωῆς» καὶ «κοινῆς ἐλευθερίας», εἰκὼν καὶ πρόγευσις τῆς ἐσχατολογικῆς τελειώσεως τῶν πάντων, τῆς «πληρότητος ζωῆς, πληρότητος χαρὰς, πληρότητος γνώσεως» ἐν τῇ ἐπουρανίῳ Βασιλείᾳ. Ὁ Χριστὸς σαρκωθείς «Ἐκκλησίας σάρκα ἀνέλαβε», σημειώνει, θεολογικώτατα, ὁ Ἱερός Χρυσόστομος. Κατανοοῦμεν ἅπαντες, διατί ἡ, ἄνωθεν ἐπιβολή, διακοπή τῆς λειτουργίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης υπῆρξε μίᾳ ζοφερά σελὶς εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας τῶν τοῦ Χριστοῦ πενήτων καὶ τῆς θεολογίας. Ἀπὸ τὸ 1971 καὶ ἐξῆς τὸ θεολογικόν αὐτὸ φυτώριον δὲν προσφέρει εἰς τὸ Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον καὶ εἰς τὴν παγκόσμιον Ὁρθοδοξίαν τοὺς εὐχύμους καρπούς του. Ἐπὶ πεντηκονταετίαν ἡ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ δὲν ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ ἐκπαιδεύῃ νέα στελέχη ἐν Χάλκῃ, θεολόγους με ἐκκλησιαστικὸν ἥθος, με κατάρτισιν καὶ θεολογικὴν φαντασίαν, φιλοθέους καὶ φιλάνθρωπους, εὐσεβεῖς καὶ ευφυεῖς, με καλλιέργειαν ψυχῆς καὶ ευαισθησίαν, ἀφωσιωμένους ψυχῇ τε καὶ σώματι εἰς τὴν ἀγίαν ἀποστολὴν τῆς ἐξαγγελίας τοῦ Εὐαγγελίου”.

Ακολουθως, αναφέρθηκε στον μακαριστό Μητροπολίτη Σταυρουπόλεως κυρό Μάξιμο. Υπενθυμίζεται ότι με πρωτοβουλία του Παναγιωτάτου τα λείψανα του αιμνήστου Ιεράρχου του Θρόνου μεταφέρθηκαν πριν ένα χρόνο από την Αθήνα, όπου αρχικώς είχε ενταφιαστεί, στο Κοιμητήριο Βαλουκλή, πλησίον των άλλων αναπαυομένων εκεί αρχιερέων του Θρόνου.

“Σήμερον ετελέσαμεν και Τρισάγιον υπέρ αναπαύσεως της ψυχής του τελευταίου Σχολάρχου της Σχολής, του μακαριστού Μητροπολίτου Σταυρουπόλεως κυρού Μαξίμου, από της εκδημίας του οποίου συνεπληρώθησαν, την 4ην παρελθόντος Ιανουαρίου, τριάκοντα έτη. Ο Σχολάρχης μας υπήρξεν άγρυπνος φύλαξ της Σχολής και της Μονής και μετά την απαγόρευσιν λειτουργίας του Θεολογικού Τμήματος, επί εικοσαετίαν όλην, χωρίς ποτέ να σβήση μέσα του η ελπίς ότι η περίπυστος Τροφός Σχολή θα ανοίξη πάλιν τας πύλας της διά να υποδεχθή τους νέους φερέλπιδας ιεροσπουδαστάς εις την πέμπτην περίοδον λειτουργίας της. Είμεθα βέβαιοι, ότι η ψυχή του αγάλλεται, ενώπιον του ευφροσύνου γεγονότος, ότι η διαδικασία ανοικοδομήσεως και αναβαθμίσεως του κτιριακού συγκροτήματος Μονής και Σχολής προχωρεί, χάρις εις την γενναιόδωρον χορηγίαν του Εντιμολογιωτάτου Αρχοντος Εξάρχου της Αγίας του Χριστού Μεγάλης Εκκλησίας, Πολιτικού Διοικητικού του Αγίου Όρους και νέου Προέδρου της Αδελφότητος Οφφικιαλίων «Παναγία η Παμμακάριστος», κυρίου Αθανασίου Μαρτίνου, προς τον οποίον εκφράζομεν άπαξ έτι τας ευχαριστίας της Μητρός Εκκλησίας και την Πατριαρχικήν ημών ευαρέσκειαν. Ασφαλώς, το όλον εγχείρημα θα ενισχύση και τας ημετέρας προσπάθειάς διά την επαναλειτουργίαν της Σχολής. Ίσως αυτή υποφώσκει ήδη. Ημείς θα συνεχίσωμεν τον καλόν αγώνα, εν ακραδάντω βεβαιότητι, ότι ο Θεός του ελέους τον ευλογεί και αναπληροί τα ελλείποντα”.

Ολοκληρώνοντας την ομιλία του ο Παναγιώτατος εξέφρασε την ευαρέσκειά του προς την Εφορεία της Μονής και προς τον Ηγούμενό της, Θεοφιλ. Επίσκοπο Αραβισσού κ. Κασσιανό, για το έργο που επιτελούν, μαζί με τους συνεργάτες τους, και καλωσόρισε όλους όσοι ανέβηκαν τον Λόφο της Ελπίδος προκειμένου να συμμετάσχουν στην πανήγυρη της Μονής της Αγίας Τριάδος.

Προηγούμενως ομιλίες απηύθυναν ο Σεβ. Μητροπολίτης Γέρων Δέρκων κ. Απόστολος, Πρόεδρος της Εφορείας της Ι. Μονής, και ο Θεοφιλ Επίσκοπος Αραβισσού, Ηγούμενος αυτής, οι οποίοι αναφέρθηκαν στον τιμώμενο ιερό Φώτιο, ιδρυτή και προστάτη της Ι. Μονής Αγίας Τριάδος Χάλκης, αλλά και στον αείμνηστο Μητροπολίτη Σταυρουπόλεως Μάξιμο, στη μνήμη του οποίου είναι αφιερωμένο και το εγκόλπιο ημερολόγιο της Μονής για το έτος 2021.

Ο Μητροπολίτης Γέρων Δέρκων, αναφερόμενος στην ιδιαίτερη πνευματική και ηθική αξία της Ιεράς Θεολογικής Σχολής της Χάλκης, επισήμανε, μεταξύ άλλων, τα εξής:

“Μιάς τοιαύτης Σχολής, η οποία ήτο εις τηλαυγής πνευματικός φάρος, κοιτίς ανωτέρου πολιτισμού, σέμνωμα της θρησκείας και του Γένους ημών, αι εκπαιδευτικάί αρχαί της χώρας όπου ευρίσκεται ανέστειλαν την λειτουργίαν του θεολογικού τμήματος και μάλιστα όταν το πολίτευμα αυτής της χώρας θεωρείται ότι είναι δημοκρατικόν, όπου θα πρέπει να κυριαρχή η ισονομία και ισοπολιτεία, ο

σεβασμός προς τα ατομικά και συλλογικά δικαιώματα, η θρησκευτική ελευθερία, η ανεκτικότητα προς την εθνική, θρησκευτική, γλωσσική και εθνική διαφορετικότητα. Είναι απορίας άξιον να εχη λειτουργήσει η Σχολή εις καθεστώτα μοναρχικά και αυταρχικά και να μη δύναται να λειτουργήσει εις δημοκρατικά τοιαύτα. Το τρέχον έτος αποτελεί το πεντηκοστόν ορόσημον του θλιβερού αυτού γεγονότος. Πεντήκοντα έτη διαψευθεισών ελπίδων ότι θα επαναλειτουργήσει. Πεντήκοντα έτη αδιαλείπτων αγώνων της Μητρός Εκκλησίας, του Σεπτού Κέντρου της Ορθοδοξίας, οι οποίοι δεν έχουν φέρει καρπούς. Πεντήκοντα έτη εμπαιγμών από μέρους των αρμοδίων αρχών διά την επίλυσιν του ακανθώδους αυτού προβλήματος. Πεντήκοντα έτη δοκιμασίας της υπομονής και καρτερικότητος όσων τρέφουν ειλικρινή αγάπην διά την Σχολήν, όσων εγαλουχήθησαν από αυτήν, είτε εφοίτησαν εις το λυκειακόν και θεολογικόν τμήμα, είτε μόνον εις το πρώτον (διότι, ως γνωστόν, το λυκειακόν τμήμα ανέστειλε την λειτουργίαν του το έτος 1985, μετά από απόφασιν της Εφορίας της Σχολής). Συμφώνως προς τα κρατούντα εν τη χώρα ημών, το λυκειακόν τμήμα θεωρείται ανοικτόν, διό και διορίζεται Τούρκος Υποδιευθυντής υπό του Υπουργείου Παιδείας.”

Στη συνέχεια αναφέρθηκε με ιδιαίτερους τιμητικούς λόγους στην προσωπικότητα του τελευταίου Σχολάρχου της Θεολογικής Σχολής, ενώ υπενθύμισε ότι φέτος

συμπληρώνονται τριάντα χρόνια και από την εκλογή του Παναγιωτάτου στον Οικουμενικό Θρόνο. “Ο Δοτήρ των αγαθών να Σας χαρίζη μακροβιότητα, υγείαν και δύναμιν, διά να συνεχίσητε την πολυδιάστατον διακονίαν Σας εις τον αμπελώνα του Κυρίου και, όπως κατόπιν συντόνων ενεργειών και διαβημάτων Σας προς τας κρατικές αρχάς, εδόθη η άδεια επαναλειτουργίας των ομογενειακών ημών σχολείων εις την γενέτειράν Σας Ίμβρον (μετά, μάλιστα, από ήμισυ αιώνα), ούτω ν’ αξιωθήτε να ιδήτε επαναλειτουργούσαν και την δύστηνον ταύτην Σχολήν”, ευχήθηκε προς τον Οικουμενικό Πατριάρχη ο Μητροπολίτης Γέρων Δέρκων.

Από την πλευρά του ο Επίσκοπος Αραβισσού, αναφερόμενος στον μακαριστό Μητροπολίτη Σταυρουπόλεως, σημείωσε ότι τον διέκριναν δύο χαρακτηριστικά, η λογιοσύνη και ο ένθεος ζήλος.

“Εις τον Σχολάρχην όμως, έλαχε και ο οδυνηρός κλήρος να βιώση την καθ’ όλα άδικον και ακατανόητον αναστολήν της λειτουργίας της Σχολής, από της οποίας συμπληρούνται εφέτος πεντήκοντα έτη. Μισός αιών σιωπής, υπομονής και προσευχής. Κατά τας ζοφεράς ημέρας που ηκολούθησαν, ότε εσίγησαν αι νεανικάί φωναί των σπουδαστών, εκενώθησαν οι κοιτώνες και τα αναγνωστήρια, επαύθη η διδασκαλία αι παραδόσεις, ο Σχολάρχης δεν εγκατέλειπεν την Σχολήν. Παρέμεινε

εν αυτή, εργαζόμενος ώστε το κτήριο να είναι κατά πάντα έτοιμο προς υποδοχήν νέων σπουδαστών. Ετέλει εν τω ναϋδρίω της Σχολής τας νενομισμένας ιεράς ακολουθίας, αναμένων να ακούση και πάλιν ψάλλουσιν την μαθητικήν χορωδίαν και τα απ' άμβωνος ομιλητικά γυμνάσματα των φοιτητών. Αύτη η αδιάλειπτος παρουσία του εν τη Σχολή, η αδιάκοπος εργασία, και θυσιαστική διακονία του εν αυτή αποτελούν, Παναγιώτατε, διά πάντας ημάς, ιδία δε διά την εμὴν ελαχιστότητα, ως διαδόχου του μεγάλου τούτου ανδρός εις την διακονίαν εν τω ιερῷ τῷδε σκηνώματι, πηγὴν εμπνεύσεως, οδηγόν, μαρτυρίαν εκκλησιαστικῆς συνειδήσεως και υπόδειγμα ολικῆς αφοσιώσεως εις την Μητέρα ημῶν, Αγίαν του Χριστοῦ Μεγάλην Εκκλησίαν. Καίτοι παρήλθον τριάκοντα ἤδη ἔτη ἀπὸ του θανάτου του τετιμημένου τούτου ιεράρχου, η φωτεινὴ προσωπικότης του, η υπέρ της διακονίας της Εκκλησίας φλεγόμενη καρδιά του και η χάριεσσα μορφή του εἶναι διαρκῶς «ωσεὶ παρούσαι» εν τη ημετέρα Θεολογικῇ Σχολῇ, ἥντινα ελάμπρυνε διὰ της παρουσίας του ἐπὶ τέσσαρας δεκαετίας. Ελάχιστον ἀντίδωρον ευγνωμοσύνης διὰ τας, ἃς προσέφερεν πρὸς την Εκκλησίαν εν γένει και την Θεολογικὴν Σχολὴν ειδικώτερον πολυτίμους υπηρεσίας, εἶναι η συνέχισις της εργασίας ημῶν εν ἀναμονή της θείας ευδοκίας επαναλειτουργίας της Σχολῆς. Διότι, αν και παρήλθε πεντηκονταετία ἀπὸ της αναστολῆς λειτουργίας της ημετέρας Σχολῆς, θαρρούντες εις την αποστολικὴν διαβεβαίωσιν «ὅτι η ἐλπίς ου καταισχύνει», ἐλπίζομεν μεθ' Ὑμῶν, Παναγιώτατε, τον προ ἐξήκοντα ἐτῶν αποφοιτήσαντα εκ της καθ' ημάς Σχολῆς και ἐπὶ τριάκοντα ἔτη ἀπὸ της θέσεως του Οικουμενικοῦ Πατριάρχου, ἀόκνως εργαζόμενον και ἀδιαλείπτως υψούντα πρὸς ουρανὸν ἱκετηρίους χείρας· ἐλπίζομεν ὅτι θα ἀνατείλῃ η ευφρόσυνος ἡμέρα της επαναλειτουργίας του ιεροῦ τούτου φυτωρίου των θεολογικῶν γραμμάτων, ἣν θα ἴδῃ ἀπὸ της χώρας των ζώντων, ἔνθα ἀναπαύεται, και ο μακαριστὸς Σχολάρχης, ευφραινόμενος μεθ' ἀπάντων των Χαλκιτῶν”.

